

---

*Долга О.Д.,
учитель Краматорської
ЗОШ І–ІІІ ступенів №16,
методист ДОНоблППО*

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА МЕТОДОЛОГІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ВІРИ ТА ЗНАННЯ ЗА К.ЯСПЕРСОМ

Проблема обґрунтування методології наукових досліджень є надзвичайно актуальною у добу інформаційно-технологічного виробництва. Тобто сьогодні суспільство переважно функціонує в інформаційному просторі, організованому певними технологічними процесами. Сучасним світом володіє той, хто володіє інформаційно-комунікативними технологіями, які своєю чергою ґрунтуються на методологічних засадах. Перспектива подальшого існування людства пов'язується з психосоматичною цілісністю індивіда, його спроможністю до цілепокладання, наявністю духовності тощо, що скеровує людину на екзистенціальну самоорганізацію та соціальну саморепрезентацію. Саме дослідження К.Ясперсом людської екзистенції висвітлює психологічні, соціальні, культурологічні, історіософські аспекти екзистенції. Отже, дослідження проблеми екзистенціального підходу до методології, на думку К.Ясперса, є дуже важливим напрямом сучасного філософського пізнання. Проблема екзистенціальної методології є ще недостатньо вивченою у вітчизняній філософській думці, оскільки дослідники «філософії існування» приділяють увагу, здебільшого, вивченню певних феноменів і не розглядають методологічну проблему їх співвідношення.

Основу методологічної концепції у творчості К.Ясперса становить співвідношення двох корелятивів людського буття: віри та знання. Свого часу зазначені категорії розглядали П.П.Гайдено, А.Н.Тіпсіна, Т.Шварц, А.В.Перцев, Т.І.Ойзерман, П.С.Гуревич та інші. Проте, проблема співвідношення віри та знання, як основи методології К.Ясперса, не набула висвітлення в їхніх дослідженнях. Вивчення К.Ю.Райдою феномена постекзистенціалізму спрямоване на визначення динаміки екзистенціальних ідей. Проте проблема методологічної сутності співвідношення віри та знання набуває значення прогностичного феномену щодо подальшого розвитку людства. Внаслідок цього, цей методологічний інструментарій має

бути уважно проаналізований, чітко визначений і представлений як локальний об'єкт дослідження.

Отже, метою даного дослідження є визначення співвідношення віри та знання у філософії К.Ясперса як своєрідної екзистенціальної методології.

Згідно з К.Ясперсом, формування методологічної основи дослідження підпорядковується наступним критеріям: 1) метод має сприяти зростанню обсягу та глибини наших знань, а також їх належному оформленню; 2) метод має збагачувати наш досвід; 3) метод повинен формувати технічну майстерність дослідника. Водночас, на його думку, треба уникати абстрактних ідей та схем, які часто бувають надто віддалені від того, що ми звикли робити та засвоюємо в процесі практики. Адже, теорії, які претендують на пояснення всього, насправді не пояснюють нічого [1]. Таким чином, через їх занадто широке застосування, вони втрачають свою наукову цінність. На відміну від цього методологічна основа *екзистенційного* мислення має спиратись на принцип автентичності. Останній забезпечується використанням диференційованих знань та комунікативної віри.

Отже, в екзистенціальній методології Ясперса можна вирізнити два підходи: перший має спиратися на принцип диференціювання знань, а другий – на принцип об'єднуючих зв'язків комунікативної віри. До першої групи слід віднести наступні методи: аналітичний, діалектичний, феноменологічний. До другої групи – структурно-функціональний, формалізаційний, екзистенційний та культурно-історичний. Водночас, дані підходи потребують узгодженості. Таку роль може виконувати герменевтичний метод, який позначається як методологічна вісь екзистенційного мислення, адже він об'єднує диференціальний та комунікативний напрямки. Водночас, останні мають цілком самостійне гносеологічне значення. Таким чином, всі зазначені методологічні підходи екзистенційного мислення К.Ясперса набувають рівнозначності.

Застосування аналітичного методу дасть можливість вивчити творче надбання К.Ясперса та його життєвий шлях; історико-культурну ситуацію Німеччини за часів мислителя, а також світову соціо-культурну ситуацію сьогодення; критичні матеріали щодо творчості філософа та функціонування філософських ідей К.Ясперса у сучасній науковій і суспільній думці. Віра та знання, як предмет дослідження, спираються на категоріальний інструментарій, до якого

належать поняття: екзистенція, комунікація, трансценденція, межова ситуація, шифри, філософська віра, історичність, соціальне та індивідуальне буття. Головним напрямом даного методу є історико-аналітичний аспект. Необхідним постає вивчення сутності віри та знання в його історичній динаміці, в історико-філософському та культурологічному сенсах. У філософії К.Ясперса проведено аналіз сенсотворчих джерел означених категорій, зокрема, філософських позицій І.Канта, С.К'єркегора та інших.

Нами запропонована історична перспектива Ясперсових ідей щодо нашої сучасності та не так віддаленого майбутнього. Зокрема, використання аналітичного підходу дає можливість вирізнити у філософії мислителя декілька модусів віри та знання, а саме: релігійна віра, народні вірування, довіра, філософська віра; та екзистенційні знання (народні традиції, знання інсайту, шифрограма феномену знання, трансцендентні знання), а також знання як метод у досягненні певної кінцевої мети (наукові і технічні знання, що не мають екзистенційного чинника). Відзначимо, що у критичній літературі розглядаються не всі модуси феноменів віри та знання. Аналіз даних матеріалів дає змогу виокремити у коментарях вчених: релігійну та філософську віру і наукове знання та агностицизм [2]. Уважне вивчення історико-культурної ситуації та бібліографічних особливостей творчості К.Ясперса дає підстави для того, щоб зробити висновок про самостійне існування згаданих вище модусів віри та знання, а саме таких, які не були належним чином висвітлені у критиці.

Застосування аналітичного підходу також дозволило вийти на новий рівень розуміння феномена знання у філософії К.Ясперса. Аналіз таких філософських категорій мислителя, як екзистенція, історичність, комунікація, межова ситуація, духовні виміри людського буття, культура, знання, соціальні час та простір, відкрив нову форму функціонування феномена знання в житті індивіда та соціуму. Нею постає шифрограма екзистенційного знання [3]. Відзначимо, що екзистенційні знання є інтенцією духовних вимірів людського буття, а відповідно вони організують духовно-теоретичні нормативи останнього. Звернемо увагу на категорію «історія» як на фундаментальну у формуванні світогляду індивіда. К.Ясперс вважає, що процес переходу від практичних знань на теоретичний рівень відбувається внаслідок поєднання таких категорій, як «історичність» і «комунікація» [4]. Так, сутністю категорії «історичність» є екзистенційні знання окремого індивіда, що як інтенції духовних

вимірів людського буття створюють духовні нормативи екзистенції, а разом з категорією «комунікації» – етико-естетичні цінності соціального буття. Отже, морально-теоретичні настанови аксіологічних вимірів стають духовно-практичними нормативами людського існування. У процесі дослідження останніх К.Ясперс застосовує метод формалізації. Так, екзистенційні знання, як духовно-практичні нормативи, набувають форми шифрограми екзистенційного знання та досить часто збігаються зі змістом категорії «культури». Водночас, дана шифрограма має діалектичний характер, через її екзистенційну сутність, фундаментальною ознакою якої є рух та принцип бінарності.

Відтак, у дослідженні постає необхідність використання діалектичного методу. За допомогою останнього розкривається бінарна сутність співвідношення віри та знання. У філософії К.Ясперса означені категорії набувають подвійного значення: 1) вони мають різновекторну спрямованість та полярну сутність; 2) сутність категорій втілюється у синкретичний феномен, спрямований до трансценденції. Багато дослідників вважають Ясперсову тріаду – релігійна віра, наукове знання, філософська віра – втіленням закону заперечення заперечення. Так, філософська віра має: абсолютну індивідуальність, трансцендентну спрямованість, логіку наукового знання, базис сучасної науки та екзистенційні знання, в цілому. Між тим, закон взаємного переходу кількості та якості допомагає дослідити процес функціонування віри та знання у соціальному бутті. Водночас, роль категорії «міра» виконують кореляти феномену знання: ідеологія та ідея. У соціальному бутті кількість знань перетворюється на нову якість за умов, коли екзистенційні знання досягають певного теоретичного рівня та загальносоціального значення [5]. Відтак, саме в цей момент ідея, як теоретичний рівень екзистенційного знання, стає вірою. Таким чином, закон єдності і боротьби протилежностей дозволяє виявити сутність віри та знання.

Водночас, феноменологічний підхід розгортає методологію екзистенційного мислення у двох аспектах: 1) аналіз характерних рис віри та знання; 2) сприяє якомога глибшому проникненню у внутрішній сенс останніх. Перший аспект тісно пов'язаний з історико-аналітичним напрямком. Заслуговує на увагу принцип відтворення інтенціональної та трансцендентної сутності співвідношення віри та знання. У ньому відображено аналіз категорії «інтерпретація» як такої, що належить до процесу згаданого співвідношення. Так, екзистенційна методологія має будуватись на виявленні свідомих,

інтуїтивних та трансцендентних складових процесу інтерпретації. Згідно з Гуссерлем, вивчення останнього процесу винесено за дужки мінливої реальності та соціального буття [6].

Водночас, другий аспект феноменологічного підходу постає важливим для визначення структурних особливостей екзистенціальної методології. Прагнення вивчити внутрішній сенс феноменів віри та знання обумовлює акцентування на проблемах духовних вимірів людського буття, на комунікативних функціях, на організаційних властивостях даних феноменів. Відзначимо, що згаданий підхід дозволив обґрунтувати функціонування віри та знання як єдиного феномену. Ретельне вивчення співвідношення даних категорій, як процесу та як явища, дозволяє визначити існування певного феномену, сенсом якого є означене співвідношення. Цим феноменом виступає інститут родини. Підкреслимо, що «формалізоване співвідношення віри та знання», як синкретичний феномен, має внутрішнім сенсом категорію любові, а як процес – є комунікацією. Підкреслимо, що остання виступає не лише спілкуванням, а виконує важливу онтологічну функцію. Вона полягає у забезпеченні зв'язку поколінь та історії в цілому. Саме родина відповідає за формування моральної особистості. Отже, феномен співвідношення віри та знання виконує центральну функцію в онтології К.Ясперса, у вигляді центру координат трансцендентної площини. Родина, на думку філософа, об'єднує горизонтальну та вертикальну трансценденції [7]. Таким чином, використання феноменологічного та аналітичного підходів дає можливість зробити висновок щодо існування у К.Ясперса двох видів трансценденції: 1) вертикальної, як форми трансцендування вірою; та 2) горизонтальної, як форми трансцендування знанням. Таким чином, дослідження феноменів віри та знання розкриває їх онтологічну сутність та виявляє феномен їх об'єднаного функціонування – категорію «родини». Адже, саме сенсом і змістом останньої постає об'єднання соціального та асоціального в людині, гармонізація в акті самоусвідомлення історичного досвіду поколінь та біфуркаційних можливостей подальшого розвитку людства і окремого індивіда. На сьогодні настав час визначитись з національним самоусвідомленням та екзистенційними цінностями. У вирішенні даної проблеми доцільним є застосування теорії К.Ясперса до онтологічного зв'язку історичного, національного досвіду та багатомірних можливостей біфуркації щодо перспективи подальшого існування людства. Сьогодні гостро постає питання формування морально

розвинутої особистості. Вчення К.Ясперса щодо виховання цілісної особистості вирішує це питання за допомогою феноменів віри та знання в родині – як онтологічній субстанції людства.

Проте, феноменологічний метод не є остаточним у вирішенні зазначених проблем. Також для Ясперса важливим є дослідити структурно-функціональний зміст феноменів віри та знання.

Вивчення співвідношенні віри та знання визначає три напрями роботи структурно-функціонального методу: структура, функції категорії «віри та знання» і їх співвідношення. Тут важливе значення має система соціального буття у творчості К.Ясперса, психологічно-екзистенційна сфера окремого індивіда, а також історико-культурні корені означених питань. Дослідження феноменів віри та знання у філософії К.Ясперса настановує на проблему визначення їх функціональних властивостей. Виявлення останніх дозволяє відтворити Ясперсівську структуру віри та знання. За допомогою структурно-функціонального підходу виникає можливість з'ясувати різновиди віри та знання у творчості філософа. Між тим, цей підхід надзвичайно важливий як для історико-філософського дослідження творчості мислителя, так і для виявлення культурологічного зв'язку між минулим, теперішнім та майбутнім України і світового історико-культурного процесу. З'ясування даного зв'язку надає можливість дослідження діалогу двох культур: західноєвропейської та східнослов'янської, української. Так, структурно-функціональний підхід виконує два завдання: 1) дослідження змістовних характеристик об'єкту та предмету екзистенційної методології, 2) перевірка результатів аналізу категорій віри та знання та їх співвідношення. Отже, результатом даного дослідження є визначення глибинного змісту співвідношення віри та знання у феномені родини. На підставі проведення структурно-функціонального аналізу виникає можливість перевірити істинність висновків. Так, родина об'єднує в собі та гармонізує соціальні форми і функції категорій віри та знання: релігійної віри та шифрограми екзистенційного знання, комунікації поколінь, історичності, культури. Водночас, екзистенційно психологічний зміст означеного співвідношення набуває функціональної сили лише в умовах єдності екзистенційних форм та функцій віри та знання: філософської віри та інтерпретованого знання. Дана єдність, на думку К.Ясперса, можлива тільки у родинному кліматі. Важливим постає онтологічний зміст означеного співвідношення. Ним виступає точка перетинання вертикальних та горизонтальних

ліній, що постають як координати світового буття. Означеною системою координат світового буття є вертикальна трансценденція – трансцендентна віра та горизонтальна трансценденція – всеохоплююче знання. Відзначимо, що об'єднуючою субстанцією світового, соціального та екзистенційного буття виступає феномен родини. Вивчення ролі родини у філософській концепції К.Ясперса постає важливим науковим надбанням. Адже, вітчизняна та закордонна наукова думка не має розробки означеної проблеми. Внаслідок, застосування структурно-функціонального підходу до категорій віри та знання, як явищ та як процесів, виникають два висновки. Перший полягає у відзначеному вище положенні про родину – як глибинний зміст співвідношення віри та знання. Другий висновок стосується соціального та наукового статусу творчості К.Ясперса. Отже, ідеї мислителя стають пророцькими для кінця другого – початку третього тисячоліття. Вивчення структури та функцій категорій, які досліджуються, дозволяє розглядати філософську спадщину К.Ясперса за межами історичного філософського напрямку екзистенціалізму. Питання визначення феномену довіри, як різновиду віри, постає актуальним не лише для Західної Європи першої половини ХХ ст. Воно активно мусується у християнській думці сьогодення, а також у сучасній українській думці. Сутність феномену довіри у К.Ясперса відповідає системі цінностей української національної культури. Отже, філософія мислителя є комплементарною українському менталітету та суспільній думці сучасної Східної Європи.

Важливе значення має структурно-функціональний підхід для вивчення сутності єдиного феномена співвідношення категорій «віри та знання». Дослідження явища інтерпретації, як соціального модусу співвідношення віри та знання, порушує проблему виховання та формування моральної особистості. Адже, питання виховання, на сьогодні, виступає надто гостро. На підставі дослідження феномена інтерпретації виникає можливість сформулювати онтологічну структуру функціонування синкретичного феномену віри та знання. Цим феноменом постає означена категорія інтерпретації. Остання, як структура формування моральної особистості, має 6 елементів: апперцепція, розуміння, творчість, символ, сенс та ідея [8]. Таким чином, структурно-функціональний підхід готує підґрунтя для застосування підходу, який формалізує явища та процеси навколишнього світу.

Проблема співвідношення віри та знання обумовлює використання

формалізаційного підходу. Протягом існування людства питання визначення та формалізації виступали духовним джерелом культурного розвитку. Згадані процеси визначення та формалізації виконують не лише гносеологічну функцію, а й постають невід'ємним елементом культуро-творення та самовизначення і самоусвідомлення. Отже, проблема «співвідношення» має досліджуватись в контексті можливості формалізації елементів даного співвідношення. Філософська думка останньої третини ХХ століття – постмодернізм – приділяє велике значення мовній формалізації, тобто смислотворчості. Представники даної течії вважають мову та її смислові епістемі інструментом соціальної комунікації. Однак, мовна або навпаки інтермовна формалізація є лише наслідком та результатом існування людини. Важливо визначити умови та причини наявної соціальної комунікації. Останніми постають фактори, що формують цілісну особистість, здатну до самоусвідомлення і самовизначення. Невід'ємними елементами гносеології світу та людини є категорії віри та знання. Вони формують ціннісний ряд людини, який зумовлює її сутність. Відзначимо, що категорії віри та знання не існують окремо у свідомості людини, а відповідно при окремому існуванні блокують здатність до самоусвідомлення та самовизначення. Таким чином, використання формалізаційного підходу дає змогу зробити висновок, що феномен, який формується у співвідношенні віри та знання, виконує головну функцію філософії виховання та педагогіки в цілому. Означений продукт процесу формалізації – феномен родини – на думку К.Ясперса, постає фундаментальним соціальним та історичним інститутом. Даний аспект проблеми виводить на культурологічну перспективу співвідношення віри та знання. Аналіз процесу формалізації співвідношення віри та знання користується одним єдиним критерієм – екзистенційність. Отже, екзистенційний підхід забезпечує цілісне осягнення ролі категорій віри та знання та їх співвідношення у бутті світу, соціуму та окремого індивіда. Згаданий підхід відіграє важливу роль у методології сьогодення. К.Ясперс вважає сповненим сенсу будь-яке дослідження в теоретичній сфері та будь-яку практичну дію у емпіричній сфері, в яких виступає антропологічний чинник. Філософа цікавить питання людського життя в динаміці та діалозі, а також полілозі. Останній принцип втілюється у проблемі комунікації на всіх рівнях та вимірах. Так, вивчення співвідношення віри та знання у філософії вченого можливе лише за умов урахування фактору людського існування. Екзистенційний

підхід вимагає дотримання двох основних принципів дослідження: динаміки категорій віри та знання у екзистенційному просторі, а також принцип комунікативних властивостей категорій та їх здатність до діалогу між собою. Внаслідок цього, виникають два аспекти у дослідженні співвідношення віри та знання. Вони полягають: 1) у вивченні історичного шляху формування та становлення означених категорій, а також ступінь корелятивності кожної з цих категорій у соціальному, екзистенційному та онтологічному просторах; 2) у ретельному аналізі комунікативного потенціалу та функцій кожної з даних категорій, а також у дослідженні здатності до діалогу між собою віри та знання. Найбільш актуальними, з екзистенційної точки зору мислителя, постають питання ступені корелятивності віри та знання та їх комунікативної функціональності. Це дає змогу заглибитись в онтологічну та соціальну картини корелятивності віри та знання, а також розглянути гносеологічну, антропологічну, культурологічну картини комунікативної функціональності даних категорій (наявність, перешкоди, перспективи).

Аналіз творчості мислителя та історико-культурної ситуації доби вченого та стану глобальних проблем людства у сучасному світовому континуумі в Україні, зокрема, дозволяє відзначити, що корелятивні властивості категорій віри та знання складають онтологічну основу світобудови. Фундаментальна роль даних категорій у онтологічній структурі світу обумовлює систему соціальних цінностей та кореляцій. Адже, згідно з думкою мислителя, соціальні функції віри та знання формують політичну, економічну та культурну структуру суспільства. Означені функції забезпечують формування моральної особистості та виступають певними гарантами перспективи подальшого розвитку людства. Проблема подальшого історико-культурного розвитку перебуває також і у прямій залежності від комунікативної функціональності категорій віри та знання або їх здатності до діалогу між собою. Адже, духовні цінності, а відповідно і цінності окремої людини, забезпечують подальшу культурну, наукову та соціальну динаміку. Згідно з К.Ясперсом, регулятором комунікативних функцій віри та знання постає феномен родини. Завдяки останньому виникає двосторонній гармонічний зв'язок між особистістю та суспільством.

Таким чином, екзистенційний підхід відповідає головній умові ясперсівської методологічної концепції – автентичності. Він розширює межі нашого досвіду.

Водночас, гарантом існування наявного «сьогодні» та можливого «завтра», на думку К.Ясперса, виступає культурно-історичний підхід. Філософ вважав, що той у найвищій мірі живий, хто перебуває у домі мертвих. [9]. Застосування у дослідженні культурно-історичного підходу забезпечує опанування та проникнення у дух свідомості. Підкреслимо, що означений підхід втілює у собі принцип автентичності, а також підвищує міру нашої феноменологічної проникливості. Його використання дозволяє зазначити, що співвідношення віри та знання у культурно-історичній перспективі формують творчі надбання численних екзистенцій, а, відповідно, формують дух соціальної свідомості. Реконструкція сутності останнього та динаміки його розвитку надає можливість прогнозувати перспективу історико-культурного розвитку людства. Внаслідок цього, культурно-історичний підхід сприяє зростанню обсягів нашого знання та його адекватному оформленню.

Зазначимо, що текстово-образний характер екзистенційного сприйняття всеохоплюючого визначає необхідність використання герменевтичного підходу. Дослідження тексту не повинно обмежуватись гносеологічним аспектом диференціації джерела. Воно має спиратись на онтологічний аспект розкриття тексту. Безпосередній комунікативний зв'язок з К.Ясперсом, як основою джерельної бази, неможливий. Користуючись термінологією мислителя, опанування істини світобудови полягає у пізнанні духу свідомості та духу епохи. Зв'язок між даними категоріями, на думку філософа, обумовлює причини та завдання існування світу та його історії [5]. Отже, герменевтичний характер роботи із джерелами передбачає виділення зв'язків між особистістю К.Ясперса, його творчістю в цілому, кожним окремим текстом філософа, зокрема, та визначення темпорального зв'язку наукової концепції вченого з реальністю нашого часу. Цей підхід виконує у методології екзистенційного мислення функцію осьового елементу. Він об'єднує гносеологічно оброблене знання та онтологічне розуміння внутрішнього смислу джерел дослідження. Отже, герменевтичний підхід сприяє нашому феноменологічному проникненню, збагачує наш досвід та забезпечує автентичний характер методології.

Таким чином, розглянуті методологічні підходи дозволили вивчити предмет дослідження – співвідношення віри та знання. Це надало можливість визначити дані категорії як основу методологічної парадигми сучасності. Дослідження віри та знання у творчості

К.Ясперса довело, що синкретичність їх екзистенційних форм стає: перспективою виникнення другої Осьової доби, а відповідно, розвитку людства; захистом соціального простору від ерзаців існування; фундаментом філософсько-освітньої парадигми технологічної хвилі інформаційної доби; та організуючою категорією трансцендентної етики сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ясперс К. Общая психопатология / Карл Ясперс. – М. : Практика, 1997. – 1056 с.
2. Богомолов А.С. Немецкая буржуазная философия после 1865 г. / А.С.Богомолов. – М. : Наука, 1969. – 448 с.
3. Долга О.Д. Проблема розуміння шифрограми феномену знання за філософією Карла Ясперса / О.Д. Долга // Наука, релігія, суспільство. - ІІІІ МОНУ і НАНУ «Наука і освіта». – 2004. – №2. – С.229–237.
4. Ясперс К. Истоки истории и её цель / Карл Ясперс // Смысл и назначение истории. – М. : Политиздат, 1991. – С.28–287.
5. Ясперс К. Духовная ситуация времени / Карл Ясперс // Смысл и назначение истории. – М. : Политиздат, 1991. – С.288-419.
6. Кошарний С.О. Свобода наукової творчості і відповідальність філософів за долю європейської культури у феноменології Е. Гуссерля / С.О. Кошарний // Свобода: сучасні виміри та альтернативи. – К. : Український центр духовної культури, 2004. – С.317–356.
7. Ясперс К. Философская вера / Карл Ясперс // Смысл и назначение истории. – М.: Политиздат, 1991. – С.420–524.
8. Долга О.Д. Співвідношення віри та знання, як транспарадигмальна технологія навчання / О.Д. Долга // Інноваційні технології навчання обдарованої молоді. – К., 2013. – С.20–28.
9. Ясперс К. Введение в философию / Карл Ясперс. – Минск : Пропилеи, 2000. – 192 с.

Долга О.Д. Екзистенціальна методологія співвідношення віри та знання за К.Ясперсом.

У статті розкривається проблема методологічної бази філософської концепції німецького вченого. Авторка звертає увагу на актуальність вивчення даної проблеми в контексті технологічних викликів інформаційного суспільства сьогодення. Визначаються онтологічними домінантами філософії

вченого категорії віри та знання. Доводиться, що співвідношення останніх розкриває екзистенціальний зміст вчення К.Ясперса. Реконструкція методологічної концепції філософа ґрунтується на співвідношенні віри та знання. Внаслідок цього, методологія К.Ясперса поділяється на дві групи за принципом диференціації знання та комунікативної, об'єднуючої, функції віри. До першої належать методи: аналітичний, діалектичний, феноменологічний. До другої – структурно-функціональний, екзистенціальний, формалізуючий, культурно-історичний. Обидві групи має об'єднувати герменевтичний метод. О.Д. Долга проголошує перспективність екзистенціальної методології К.Ясперса для забезпечення автентичної реконструкції надбання вченого, а також для усвідомлення взаємозв'язку методологічної концепції наукового пізнання та процесу самоорганізації та саморепрезентації суб'єкту пізнавальної діяльності.

Ключові слова: методологія К.Ясперса, екзистенціальна методологія, герменевтичний метод, співвідношення віри та знання.

Dolgaia O. D. Existential Methodology of Faith and Knowledge Correlation sensu K. Jaspers.

В статье раскрывается проблема методологической базы философской концепции немецкого ученого. Автор обращает внимание на актуальность изучения данной проблемы в контексте технологических вызовов информационного общества нашего времени. О.Д. Долгая определяет онтологическими доминантами философии ученого – веру и знание. Их соотношение раскрывает экзистенциальный смысл учения К.Ясперса. Реконструкция методологической концепции философа основана на соотношении веры и знания. Вследствие этого, методология К.Ясперса делится на две группы по принципу: дифференциации знания и коммуникативной, объединяющей функции веры. К первой относятся методы: аналитический, диалектический, феноменологический. Ко второй – структурно-функциональный, экзистенциальный, формализующий, культурно-исторический. Обе группы должен объединять герменевтический метод. Автор обращает внимание на перспективность методологии К.Ясперса для обеспечения аутентической реконструкции наследия ученого, а также для осознания взаимосвязи методологической концепции и процесса самоорганизации и саморепрезентации субъекта познавательной деятельности.

Ключевые слова: методология К.Ясперса, экзистенциальная методология, герменевтический метод, соотношение веры и знания.

Dolgaia O. Existential Methodology of Faith and Knowledge Correlation sensu K. Jaspers.

The article reveals the problem of methodological basis for the philosophical framework of the German scientist. The author draws attention to the actuality of this problem, the latter being studied in the context of the technological challenges

of the information society of our time. O.Dolgaia defines faith and knowledge as the ontological dominants for the philosophy of the scientist. The correlation of the concepts reveals the existential meaning of the approach by Karl Jaspers. Reconstruction of the methodological concept of the philosopher is based on the correlation of faith and knowledge. Therefore, the methodology sensu K.Jaspers is divided into two groups according to the principle of knowledge and communication differentiation, with faith providing the uniting function. The first group includes the methods: analytical, dialectical, phenomenological ones. The second: structural-functional, existential, formalizing, cultural and historical ones. Both groups are to be combined through hermeneutic method. O.Dolgaya drew attention to the prospects of the methodology sensu K.Jaspers, in order to ensure an authentic reconstruction of the heritage of the scientist, as well as for understanding the methodological concepts correlation, as well as the process of self-organization and self-representation of a subject's cognitive activity.

Key words: K.Jaspers methodology, existential methodology, hermeneutic method, correlation of faith and knowledge.